

Arkeologisk för- och slutundersökning 2017–2018

Bodarp 9:37, fornlämning 18

HUSBYGGE

Bodarps socken, Trelleborgs kommun
Skåne län

SKÅNE
ARKEOLOGI

Skånearkeologi
Rapport 2018:34

Per Sarnäs

Arkeologisk för- och slutundersökning 2017–2018

Bodarp 9:37, fornlämning 18

HUSBYGGE

Bodarps socken, Trelleborgs kommun
Skåne län

Skånearkeologi

Per Sarnäs

Midgårdsgatan 3

216 19 Malmö

Tel: 0708-82 78 16

E-post: info@skanearkeologi.se

Webb: www.skanearkeologi.se

Arkeologisk för- och slutundersökning 2017–2018

Bodarp 9:37, fornlämning 18

Husbygge

Bodarps socken, Trelleborgs kommun

Skåne län

Skånearkeologi

Rapport 2018:34

Författare: Per Sarnäs

Grafisk form: Anders Gutehall

Omslagsbild: Schaktning vid förundersökningen

© Skånearkeologi 2018

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
Syfte och metod	6
Topografi och fornlämningsmiljö	7
HISTORISKA KARTOR	7
Arkeologisk förundersökning inom Bodarp 9:37	9
Slutundersökningsresultat	10
Fynd	12
Tolkning och källkritik	12
Utvärdering	13
Projektorganisation och kvalitetssäkring	13
Referenser	14
Tekniska och administrativa uppgifter	15

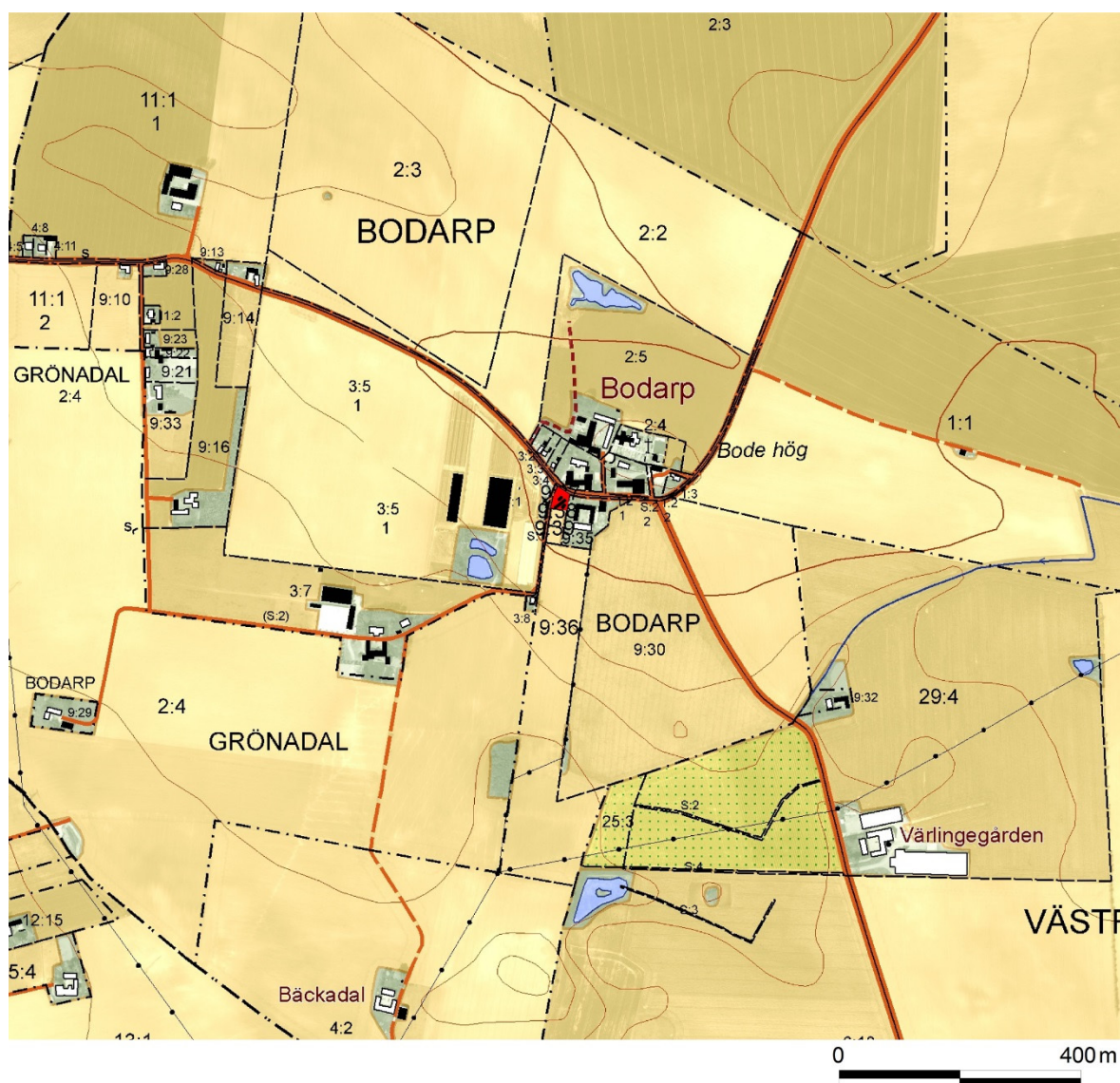
Bilagor

- Bilaga 1 Anläggningslista för arkeologisk förundersökning
- Bilaga 2 Anläggningslista för arkeologisk slutundersökning
- Bilaga 3 Resultat av C14 analys
- Bilaga 4 Arkeobotanisk rapport

Figur 1. Karta över Skåne med Trelleborgs kommun markerat med grå färg och Bodarps socken med blå färg.

Figur 2. Utdrag ur fastighetskartan med undersökningsområdet markerat med rött. © Lantmäteriet.

Sammanfattning

Med anledning av ett planerat uppförande av ett enfamiljshus inom fastigheten Bodarp 9:37 som ligger inom Bodarps bytomt (Bodarp 18:1) beslutade Länsstyrelsen Skåne om en arkeologisk förundersökning och senare om en arkeologisk slutundersökning utifrån förundersökningens resultat.

I föreliggande rapport avrapporteras både den arkeologiska förundersökningen och slutundersökningen.

En genomgång av på Lantmäteriet tillgängliga historiska kartor visar att fastigheten Bodarp 9:37 ligger inom toften för gård nr 5 som låg kvar i byn efter enskiftet. Vägen som går i nord-sydlig riktning i västra kanten av förundersökningsområdet förefaller ligga i gränsen mellan gårdarna 4 och 5.

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes som sökschaktning. Tre sökschakt upptogs med grävmaskin med en sammanlagd yta av 72 m². I sökschakten framkom 18 stolphål, 2 ugnar, 4 gropar/gropsystem, stenläggningar och 1 dike eller ränna. Det framkom, bitvis, tämligen ytligt belägna bebyggelserester från en yngre fas av gård nr 5 i form av lerlager, stenläggningar och ugnar. Vid framrensning av dessa påträffades endast keramikfynd av yngre rödgods varav vissa med glasyr på både in- och utsida vilket tyder på att de är eftermedeltida. Den radiometriska analysen resulterade i två relativt unga dateringar till mitten eller senare delen medeltiden och möjligen även in i början av 1600-talet.

Det framkom få fynd vid förundersökningen. Det mesta som påträffades utgjordes av eftermedeltida yngre rödgods. I ett stolphål framkom en liten skärva av svårbestämd karaktär, men som kan vara vikingatida AIV gods.

Slutundersökningen var primärt inriktad på den äldsta fasen från vikingatid-tidig medeltid som utifrån tidigare resultat mestadels utgjordes av stolphål och diken. Slutundersökningen genomfördes i form av matjordsavbaning med grävmaskin. Sammanlagt upptogs en yta av ca 110 m² vilket motsvarade den planerade huskroppen. Inom den matjordsavbanade ytan framkom 19 stolphål, 3 gropar, 1 gropsystem, 4 diken, 1 hård och ett mindre parti av en stenläggning. Av dessa anläggningar undersöktes helt eller delvis 11 stolphål, 2 diken och 2 gropar. Ett mindre parti av den överlagrande stenläggningen framrensades och avsöktes med metalldetektor i syfte att påträffa daterande fynd. I norra delen av schaktet upptogs ungefär en tredjedel av schaktet av gropar och gropsystem. Den södra delen av schaktet dominerades av stolphål och diken. De fåtaliga fynden utgjordes av eftermedeltida yngre rödgods samt en bit av en kritpipa. I en grop framkom två skärvor av rabbad keramik varav en mynning vilka kan dateras till yngre bronsålder. I ett stolphål påträffades en bit av något som troligen utgör baksidan av ett rumpkabel med brun glasyr vilket ger en datering till som äldst 1500-tal.

Resultaten från för- och slutundersökningen visar att det finns omfattande lämningar från flera faser av gård nr 5. Stolphålsområdet som framkom söder om fastigheten i samband med undersökningen av Bodarp 9:38 avtar norrut. Detta stolphålsområde kan på goda grunder tolkas som härröra från den äldsta bebyggelsefasen av gård nr. 5, vilket såväl fynd som C14-dateringar vittnar om. Den äldsta delen av gård nr 5 torde således börja i södra delen av fastigheten Bodarp 9:37. Möjligen kan de diken som framkom i södra delen av schaktet vara rester efter gårdens avgränsning norrut.

Topografi och fornlämningsmiljö

Bodarp ligger i ett svagt kuperat fullåkerslandskap. Undersökningsområdet utgjordes av åkermark.

Bodarp tillhör torpnamnen (-arp) som är den vanligaste ändelsen bland ortnamnen, vars bildande går tillbaka till vikingatid. Bodarp innehåller enligt Bengt Pamp i förleden mansnamnet Böti, bildat till Bötulf (Pamp 1983) medan Göran Hallberg menar att förleden utgörs av bod (Skansjö 1983).

Bodarp omnämns första gången antingen 1167 (Bothathorp) eller 1348 (Bothetorp). Det råder en viss osäkerhet om vilken by som egentligen avses i 1167 års omnämnande (Skånsk ortnamnsdatabas).

Det finns få i FMIS registrerade fornlämningar i bytomtens närområde. Ett relevant urval av dessa fornlämningar redovisas nedan och på figur 3.

RAÄ Bodarp 1:1. Hög med en diameter av 12–13 och en höjd av 3,5 m. Toppen är avplanad och östra sidan insjunken. Kringplöjd så att en 0,2–0,3 m hög kant har bildats. Enligt Bruzelius skall högen vara till hälften utgrävd.

RAÄ Bodarp 18:1. Bytomt med en utbredning av ca 225 x 225 m. Utbredningen baserar sig på geometrisk karta över Bodarp (Geometrisk avmätning 1706). På kartan finns 5 gårdar och 5 gatehus inom bytomten. Ca 1570 fanns det 6 gårdar i Bodarp. namnet skrevs 1348 Botherup.

RAÄ Bodarp 25:1. Rest sten (uppgift om) i sluttande åkermark. Stenen låg omkullfallen från 1910-talet fram till slutet av 1950-talet, då den borttogs av markägaren. Upplysning O. Christoffersson samt Anselmsson, Västra Värmlinge, som anvisat platsen.

RAÄ Bodarp 26:1. Offerkälla (uppgift om) i låglänt och sank mark. Platsen anvisad av Börje Persson, Bodarp 2:2. På platsen finns nu en brandpost av cementrör. I prosten Petter Hegardts handskrift Monumenta Håslövensia et Bonderupensia omtalas en offerkälla norr om kyrkan (O. Christoffersson, 1918).

RAÄ Bodarp 27:1. Lösfynd, bestående av 1 tunnackig slipad flintyxa med en längd av 12 cm, bredd av 2,5–4 cm samt en tjocklek om 2 cm, 1 flintskära, avbruten längs en kant, 14 cm lång och 2 cm bred samt 1 flintspån. Fynden funna på gården Bodarp 2:2 och förvaras av ägaren Börje Persson.

HISTORISKA KARTOR

En genomgång av på Lantmäteriet tillgängliga historiska kartor visar att fastigheten Bodarp 9:37 ligger inom toften för gård nr 5 som låg kvar i byn efter enskiftet. Vägen som går i nord-sydlig riktning i västra kanten av förundersökningsområdet förefaller ligga i gränsen mellan gårdarna nr 4 och nr 5. Den äldsta kartan över Bodarps by är från 1706 och ägostrukturen för gårdarna nr 4 och nr 5 kan tolkas som att de ursprungligen utgjort en stor gård. Båda gårdarna har i motsats till de andra gårdarna stora sammanhängande åkerarealer i direkt anslutning till tofterna.

TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR

Schaktningsövervakning 2015

I samband med VA-arbeten i Bodarps by genomfördes en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning. Ett ca 1 meter brett schakt drogs i nord-sydlig riktning genom fastigheterna Bodarp 9:37–39 samt några mindre schakt i öst-västlig riktning. Inga fornlämningar eller fynd påträffades i schakten (Linderöth 2015).

Schaktningsövervakning 2016 – Bodarp 3:5

Under våren 2016 genomfördes en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning inom ett 670 m² stort område, drygt 20 m väster om fastigheterna Bodarp 9:38–39. Vid undersökningen framkom 272 stolphål, 16 gropar, 4 härdar, 1 eldstad, 1 grophus samt 5 stensamlingar/rösen.

Fynden domineras av tidigmedeltida keramik som huvudsakligen framkom i en stor grop (anl. 20). Keramikens härör från senare delen av 1000-talet. En del av keramiken liksom en sländtrissa påträffades i ett rektangulärt grophus i norra delen av schaktet. Även grophuset kunde dateras till 1000-talet genom fynd av keramik.

En relativt ovanlig keramiktyp, s.k. Torkseykeramik påträffades i en härda. Denna typ av anglo-skandinavisk keramik har kopplingar till Lund. Namnet på denna keramiktyp har sin grund i att formen är engelsk medan framställningen sannolikt har

skett lokalt i Skåne, bl.a. i Lund. Anglo-skandinavisk keramik har tidigare påträffats vid undersökningar i Lund, Kyrkheddinge, Önnerup samt i Oxie. Analyser av keramiska tunnslip påvisar en lokal produktion i Lund eller i den närmsta omgivningen (Jönsson & Brorsson 2003).

I de östra och norra schaktkanterna kunde man se lagerrester av lera, bränd lera samt sot och kol. Dessa lager härrör troligen från den yngsta fasen av gård nr 4 innan den överges någon gång under slutet av 1700-talet eller början av 1800-talet.

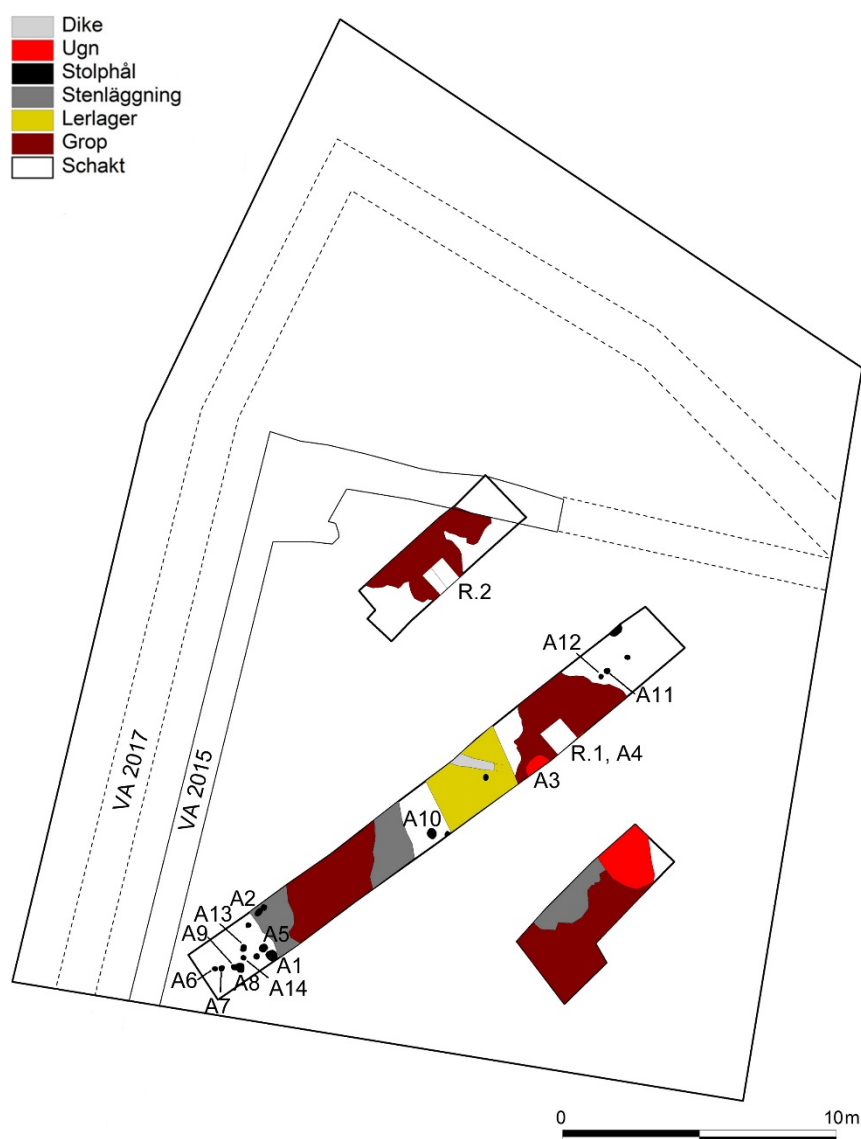
Förutom, tidigmedeltida lämningar framkom anläggningar och fynd från yngre bronsålder–förromersk järnålder. Fynden utgjordes av främst keramik med rabbning och knoppar under mynningen, glättade mynningsskärvor samt en skärva från ett silkärl.

Det stora antalet anläggningar liksom resterna av lager i schaktkanterna kan bero på att man vid något tillfälle har påfört matjord som har skyddat lämningarna vid plöjning och harvning (Sarnäs 2017a).

Arkeologisk förundersökning inom Bodarp 9:38–9:39

Tre sökschakt om sammanlagt 147 m² upptogs med traktorgrävare. I schakten framkom 85 stolphål, 14 gropar, 3 diken, 3 rännor, 2 grundstensavtryck och 1 härd. Av dessa undersöktes helt eller delvis 17 stolphål och 4 gropar. Strax under matjorden, huvudsakligen i det östra schaktet, förekom rikligt med lämningar från gård nr 5 i form av framförallt lerlager, en del kalkbruk och lite tegel. Dessa yngre lämningar dokumenterades inte mer än att lagrens utsträckning mättes in i schaktkanten. C14 analysen av råg från tre stolphål visar att gård nr 5 har ett ursprung i 800–900-tal. De kalibrerade värdena med 2 sigmas noggrannhet (98,4% sannolikhet)

Figur 4. Plan som visar schakt och framkomna anläggningar i samband med förundersökningen inom fastigheten Bodarp 9:37. Sträckningen för VA-schaktet från 2017 är ungefärlig. I norra delen låg även två telekablar. A står för anläggning och R för ruta. Anl. 4 framkom endast som en sektion i schaktkanten

ger dateringar till slutet av 700-talet fram till början av 1000-talet. Skillnaderna mellan dateringarna om man använder 1(68,2% sannolikhet) eller 2 sigmas noggrannhet är liten och rör sig endast om årtionden. Dateringen stöds av fynd av vikingatida keramik i form av AIV gods. Förutom vikingatida lämningar framkom två gropar med dels keramik från yngre bronsålder–förromersk järnålder, dels keramik av allmän förhistorisk karaktär (Sarnäs 2017b).

Arkeologisk förundersökning inom Bodarp 9:37

Tre sökschakt upptogs med grävmaskin med en sammanlagd yta av 72 m². I sökschakten framkom 18 stolphål, 2 ugnar, 4 gropar/gropsystem, stenläggningar och 1 dike eller ränna (figur 4). Anläggningarna undersöktes i ytan med metalldetektor. Inmätning av anläggningar och schakt gjordes med en RTK-GNSS.

I norra delen av undersökningsområdet låg en telekabel med något osäker sträckning som medförde att det inte gick att schakta inom denna del.

Det framkom, bitvis, tämligen ytligt belägna bebyggelserester från en yngre fas av gård nr 5 i form av lerlager, stenläggningar och ugnar. Vid framrensning av dessa påträffades endast keramikfynd av yngre rödgods varav vissa med glasyr på både in- och utsida vilket tyder på att de är eftermedeltida.

I det mellersta och sydligaste schaktet framkom ugnslämningar. I det mellersta schaktet i form av bränd lera medan det i det sydliga schaktet förutom bränd lera sot och träkol även framkom ett stenlager i botten som utgjort ugnens botten. Av schaktplanen att döma förefaller ugnslämnarna i mellersta schaktet vara en del av den ugnrest som framkom i södra schaktet. I så fall rör det sig om en stor ugn. Möjligen en raserad bakugn (figur 5).

I alla tre schakten förekom stora gropar eller gropsystem. Två kvadratmeter stora rutor undersöktes i två av dessa. Ytligt i dessa påträffades några få fynd av yngre rödgods och några små bitar av bränd lera, troligen del av en ugn. I övrigt framkom sparsamt med djurben, flintavslag och små bitar tegel. Djupet i dessa nedgrävningar varierar kraftigt. I ruta 1 var djupet endast 0,1–0,3 m, i ruta 2 drygt 0,8 m och i gropen söder om ugnen i södra schaktet schaktades 1 m djupt med grävmaskin utan att nå botten. I södra delen av mellersta schaktet framkom en stor nedgrävning omgiven av stenläggningar. På den omgivande stenläggningen påträffades enstaka fynd av yngre rödgods samt hästskospik. Nedgrävningen är minst 0,7–0,8 m djup och kan vara en brunn som troligen hör samman med den yngre gårdslämningen.

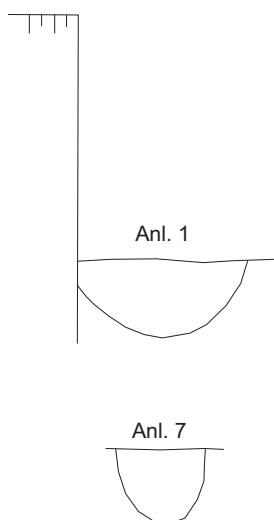
De övriga groparna/gropsystemen överlagrades stratigrafiskt av de yngre bebyggelseresterna och är således äldre än dem. De daterbara fynd som framkom i form av enstaka skärivor av yngre rödgods och små tegelbitar, påträffades högt upp i fyllningen och kan ha hamnat där när marken har jämnats ut inför uppförande av den yngre gårdsfasen vars rester framkom i schakten.

Tabell 1. Tabell över det makrofossila innehållet i de analyserade jordproverna.

Anl.nr	1	7	8	10
Träkol	+++	++	+	++
Skalkorn	3	1		
Råg	2	3		
Fragm. säd	8	4		
Björk			x	
Ek				x
Tall			x	
Kol			x	

Figur 5. Foto över ugnen med stenlagd botten.

Figur 6. Sektionsritningar över de två stolphål som daterades med C14-analys av förkolnade rågkärnor.

Resultaten från förundersökning skiljer sig från den intilliggande förundersökningen av fastigheterna Bodarp 9:38–39 (se ovan). Inom fastigheten Bodarp 9:38 framkom tätt med stolphål, framförallt i den norra delen. Detta stolphålsområde fortsätter in på fastigheten Bodarp 9:37 men avtar norrut. Detta kan dock delvis vara en chimär då det framkom yngre lämningar efter gård nr 5 i form av dels lerlager, stenläggningar och ugnar som överlagrar äldre lämningar, dels stora gropar/gropsystem som kan ha förstört dem. I mitten av det mellersta schaktet framkom vid schaktningen ett silt- eller lerlager som bedömdes vara det naturliga underlaget. Det visade sig dock vara ett drygt decimeter tjockt påfört lager och undertill framkom ett dike eller ränna och stolphål.

De yngre huslämningarna har troligen ett eftermedeltida ursprung då endast keramikskärvor av yngre rödgods påträffades varav några med glasyr på båda sidorna.

Det framkom stolphål mellan och omkring gropar och gropsystem vilket troligen visar att det stolphålsområde som framkom i samband med förundersökningen av fastigheterna Bodarp 9:38–39 har en fortsättning inom föreliggande undersökningsområde, men mängden stolphål avtar gradvis norrut.

Vid förundersökningen påträffades endast några flintavslag som kan kopplas till den boplatz från yngre bronsålder–förromersk järnålder som tidigare har påträffats i samband med intilliggande undersökningar (Bodarp 9:38–39, Bodarp 3:5).

Jordprover insamlades från fyra anläggningar (anl. 1, 7 8 och 10) vilka floterades med ett såll med 0,5 mm stora maskor. De framsållade makrofossilen har analyserats av Stefan Gustavsson, Arkeologikonsult AB. Analysen visade på förekomst av skalkorn, råg, fragmenterade och obestämbara sädeskorn samt träkol från ek, björk och tall (Gustavsson odat.) (Tabell 1). Två anläggningar (anl. 1 och 7) valdes ut för att dateras genom C14 datering av sädeskorn. För att minimera risken att sekundärt arkeobotaniskt material från yngre bronsålders-/förromersk järnåldersboplatzen daterades, valdes sädesslaget råg som inte förekommer under denna tidsperiod.

Den radiometriska analysen resulterade i två relativt unga dateringar till mitten eller senare delen medeltiden och möjligen även in i början av 1600-talet (bilaga 4).

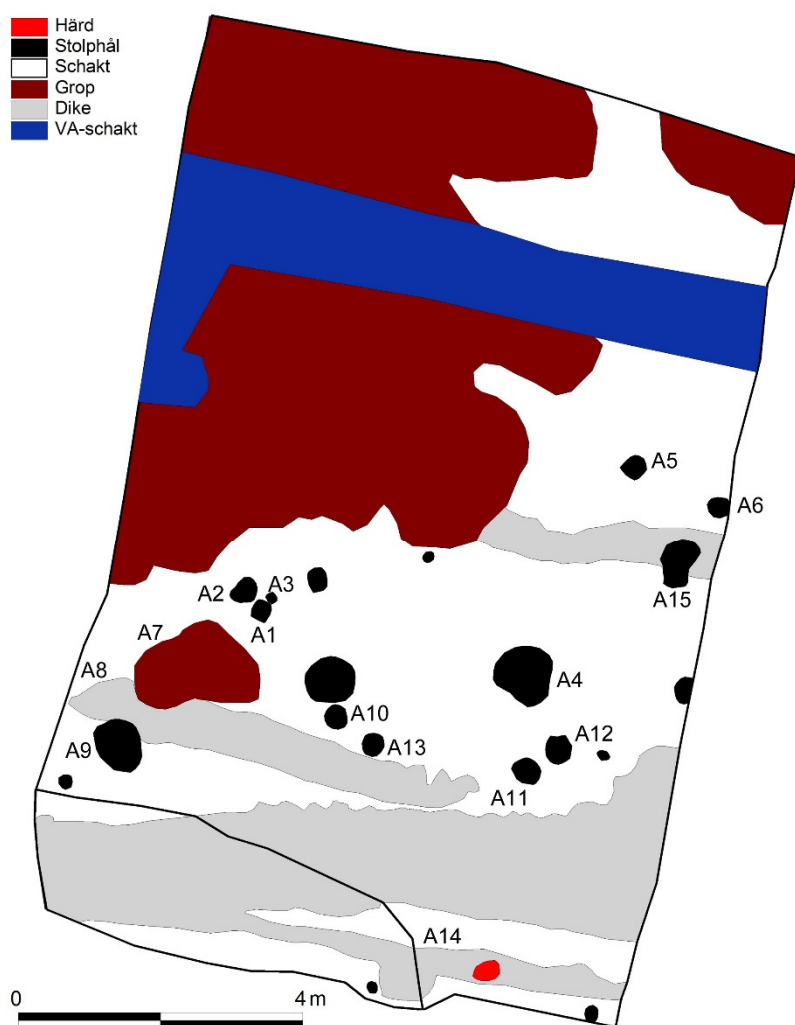
Det framkom få fynd vid förundersökningen. Det mesta som påträffades utgjordes av eftermedeltida yngre rödgods (ej tillvarataget). I ett stolphål (anl. 1) framkom en liten skärva av svårbestämd karaktär, men som kan vara vikingatida AIV gods (LUHM 32 895:1). I en av provrutorna i gropsystemet påträffades tre sammanhörande bitar av något som kan vara förhistorisk keramik. Godset påminner mer om bränd lera men är magrat och det finns en slät yta (LUHM 32 895:2).

Slutundersökningsresultat

Beställaren saknade möjligheter att sätta ut husets exakta läge, varför koordinater har hämtats från utskriven situationsplan och sedan satts ut med RTK-GNSS. Förfarandet kan ha medfört en viss bristande överensstämmelse med husets verkliga läge.

Figur 7. Foto över schaktet efter avslutad undersökning. Foto från söder.

Figur 8. Plan som visar anläggningar och schakt. A står för anläggning och R för ruta. I sydvästra delen av schaktet framkom en vällagd stenläggning. Delar av denna stenläggning framkom även under förundersökningen och då påträffades en grop i stenläggningen som kan ha varit en brunn (se ovan).

Slutundersökningen genomfördes i form av matjordsavbaning med grävmaskin. Sammanlagt upptogs en yta av ca 110 m² vilket motsvarade den planerade huskroppen. Anläggningarna undersöktes i ytan med metalldetektor. Inmätning av anläggningar och schakt gjordes med en RTK-GNSS.

Inom den matjordsavbanade ytan framkom 19 stolphål, 3 gropar, 1 gropsystem, 4 diken, 1 hård och ett mindre parti av en stenläggning. Av dessa anläggningar undersöktes helt eller delvis 11 stolphål, 2 diken och 2 gropar. Ett mindre parti av den överlagrande stenläggningen framrensades och avsöktes med metalldetektor i syfte att påträffa daterande fynd. I norra delen av schaktet upptogs ungefär en tredjedel av schaktet av gropar och gropsystem samt VA-schaktet från 2015. Den södra delen av schaktet dominerades av stolphål och diken.

Anläggningarna liksom stenläggningen avsöktes med metalldetektor.

Stolphålen förefaller härröra från fler olika faser då det saknas likheter mellan dem och de bildar inte tolkningsbara strukturer. Det framkom dock några stolphål som var mycket kraftiga, stenskodda och som innehöll tegel och spik (anl. 4 och 15). Öster om gropen, anl. 7, låg ett likadant stolphål med en stenig fyllning, som dock inte undersöktes. Mycken möda lades ned på att identifiera en möjlig struktur, rak som ett långhus eller cirkulär. Bland annat rensades kraftigt i kanten av gropsystemet för att se om det kunde finnas en stolphålsbotten. Möjligen kan stolphålet, anl. 9, räknas till dessa trots avsaknad av tegel- och spikfynd. De bildade dock inte ett igenkännbart mönster.

Vid framschaktandet av gropsystemet i norra delen av schaktet påträffades mer yngre rödgods och tegelbitar vilket bekräftade resultatet från förundersökningen.

FYND

Det framkom få fynd vilket var förväntat efter förundersökningen. De flesta fynden utgjordes av eftermedeltida yngre rödgods samt en bit av en kritpipa som påträffades vid rensning av stenläggningen (ej tillvaratagna).

I en grop (anl. 7) framkom två skärivor av rabbad keramik varav en mynning vilka kan dateras till yngre bronsålder (LUHM 32 896:1–2). I ett stolphål (anl. 2) påträffades en bit av något som troligen utgör baksidan av ett rumpkavel med brun glasyr vilket ger en datering till som äldst 1500-tal (LUHM 32 896:3).

TOLKNING OCH KÄLLKRITIK

De lämningar som framkom vid för- och slutundersökningen tyder på att den norra delen av fastigheten domineras av eftermedeltida lämningar. Den eller de ugnsröster som påträffades vid förundersökningen skulle kunna vara rester efter en större bakugn eller möjligen en linbastu. Avsaknaden av slagg utesluter en smedja.

I samband med den arkeologiska förundersökningen undersöktes två kvadratmeterstora rutor i gropsystemet. Relativt ytligt i anläggningen framkom ett fåtal yngre fynd i form av tegelbitar och yngre rödgods. Djupare i fyllningen påträffades enstaka djurben. Dateringen av gropsystemet tyder på att det rör sig om lertäkter till gård nr 5, men det kan inte uteslutas att gropsystemet är äldre än de daterande fynden då dessa påträffades ytligt. Utifrån förundersökningsresultaten bedömdes det inte som meningsfullt att undersöka gropsystemet mer vid slutundersökningen beroende på de fåtaliga fynden. Vid slutundersökningens matjordsavbaning påträffades ytterligare fynd av tegel och yngre rödgods i ytan.

Resultaten från för- och slutundersökningen visar att det finns betydande lämningar från flera faser av gård nr 5. Stolphålsområdet som framkom söder om fastigheten i samband med undersökningen av Bodarp 9:38 avtar norrut. Detta stolphålsområde kan på goda grunder tolkas som härröra från den äldsta bebyggelsefasen av gård nr. 5, vilket såväl fynd som C14-dateringar vittnar om. Den äldsta delen av gård nr 5 torde således börja i södra delen av fastigheten Bodarp 9:37. Möjligen kan de diken som framkom i södra delen av schaktet vara rester efter gårdens avgränsning norrut.

Figur 9. Foto över en framrensad del av stenläggningen. Vid framrensningen påträffades yngre rödgods och en del av en kritpipa.

I anl. 7 framkom rabbad keramik från yngre bronsålder vilket visar att den boplatz från yngre bronsålder–förromersk järnålder som påträffats vid tidigare undersökningar (Bodarp 3:5 och Bodarp 9:38–39) sträcker sig in på fastigheten Bodarp 9:37. En del av anläggningarna kan därför ha ett ursprung i denna period.

Utvärdering

Den arkeologiska förundersökningen berörde ett större område av fastigheten Bodarp 9:37 än den efterföljande slutundersökningen. I södra delen av fastigheten kom förundersökningsschakten att beröra den norra delen av det stolphålsområde som framkom i samband med förundersökningen av den intilliggande fastigheten Bodarp 9:38 och som genom C14-analyser har gett dateringar till 800–900-tal. Den arkeologiska slutundersökningen genomfördes inom den planerade huskroppens utbredning vilket innebär ett område centralt inom fastigheten.

Syftet med förundersökningen var huvudsakligen att avgränsa det stolphålsområde som framkom på den intilliggande fastigheten. Omfattningen av yngre lämningar efter gård nr 5 medförde att det var svårt att bedöma i vilken utsträckning de yngre lämningarna hade förstört äldre lämningar i och med att det förekom stolphål inom ytor där det inte fanns yngre lämningar.

Syftet med slutundersökningen var att dokumentera bebyggelsefaserna från vikingatid–tidig medeltid. Ett mål med undersökningen var att avgränsa stolphålsområdets utbredning norrut genom att avgöra i vilken utsträckning yngre lämningar har förstört äldre lämningar. Yngre lämningar skulle endast dokumenteras översiktligt och om möjligt identifiera byggnader som ett komplement till de historiska kartorna som saknar uppgifter om husen.

Den arkeologiska slutundersökningen torde ha visat att stolphålsområdet avtar successivt inom fastigheten och upphör någonstans inom den södra halvan av fastigheten Bodarp 9:37. I övrigt domineras fornlämningsbilden av yngre lämningar i form av ugnar, gropar, gropsystem, diken och stolphål. Troligen rör det sig om en eftermedeltida fas av gård nr 5. Det har dock inte gått att urskilja byggnader eller andra strukturer förutom då en stenläggning med okänd funktion. En bieffekt av undersökningen blev att den boplatz från yngre brons- äldre järnålder som påträffades i samband med undersökningen inom fastigheten Bodarp 3:5 och Bodarp 9:38–39 även sträcker sig in på Bodarp 9:37

Projektorganisation och kvalitetssäkring

Skånearkeologi är ett företag som grundades 2013 med inriktning på arkeologisk uppdragsverksamhet. Företaget leds av Fil.lic. Per Sarnäs med mångårig erfarenhet av arkeologisk uppdragsverksamhet mest i Skåne men även i Småland.

Per Sarnäs är projektledare och ansvarig för projektets genomförande och vetenskapliga kvalitet, samt kontakter med Länsstyrelse och uppdragsgivare.

Referenser

Litteratur

- Jönsson, L. & Brorsson, T. 2003. Oxie i sydvästra Skåne. En plats med centrala funktioner. I: Anglert, M. & Thomasson, J. (red.). Landskapsarkeologi och tidig medeltid. Uppåkrastudier 8. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 41. Lund: 145-223.
- Linderöth, Th. 2016. Bodarps bytomt. Fornlämning nr 18:1 i Bodarps socken, Trelleborgs kommun. Arkeologisk förundersökning, 2015. Sydsvensk arkeologi rapport 2015:17.
- Pamp, B. 1983. Ortnamn i Skåne.
- Sarnäs, P. 2017a. Bodarp 3:5, fornlämning 18. Bodarps socken, Trelleborgs kommun. Rapport över arkeologisk undersökning i form av schaktövervakning 2016. Skånearkeologi rapport 2017:7.
- Sarnäs, P. 2017b. Bodarp 9:38–39, fornlämning 18. Bodarps socken, Trelleborgs kommun. Rapport över arkeologisk förundersökning 2017. Skånearkeologi rapport 2017:20.
- Skansjö, S. 1983. Söderslätt genom 600 år. Bebyggelse och odling under äldre historisk tid. SKÅNSK SENMEDELTID OCH RENÄSSANS. Skriftserie utgiven av Vetenskapssocieteten 11.

Opublicerat material

- Gustavsson, S. Odat. Rapport över arkeobotanisk rapport. Arkeologikonsult.

Kartmaterial

- Fastighetskartan
Geometrisk avmätning 1706
Storskifte på åker 1769
Enskifte 1811

Internetreferenser

- FMIS
Skånsk ortnamnsdatabas

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer431-22790-2017
Skånearkeologis diarienummer201725
LUHMnummer32 895

Län Skåne
Kommun Trelleborg
Socken Bodarp
Fastighet Bodarp 9:37
RAÄ-nummer Bodarp 18:1

Ekonomiska kartans blad 1C9f NV (RT90)
Koordinatsystem Sweref 99 TM
N koordinat 6144930
E koordinat 377711
M ö.h. 22-23

Fältarbetstid2017-12-11-2017-12-13
Antal arbetsdagar2
Antal arkeologtimmar 16
Antal maskintimmar 10

Undersökningsområde800 m²
Undersökt yta72 m²

Projektansvarig Per Sarnäs
Uppdragsgivare Rebecka Nannsjö, Jimmy Törnqvist

Kostnader
Projektledning/administration: 1 300:-
Fältarbete:10 400:-
Rapport:10 400:-
Tryck:1 000:-
Arkeobotanisk analys:2 400:-
C14 analys:7 200:-
RTK-GNSS:1 900:-
Resor:360:-
Grävmaskin:7 755:-
Summa:42 715:-

Summa, faktisk:42 715:-
Summa, beslutad:42 900:-

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer 431-34993-2017
Skånearkeologis diarienummer 201741
Inventarienummer 32 896

Län Skåne
Kommun Vellinge
Socken Bodarp
Fastighet Bodarp 9:37
RAÄ-nummer Bodarp 18:1

Ekonomiska kartans blad 1C9f NV (RT90)
Koordinatsystem Sweref 99 TM
N koordinat 6144936
E koordinat 377708
M ö.h. 23

Fältarbetstid 2018-04-03–2018-04-06
Antal arbetsdagar 4
Antal arkeologtimmar 24
Antal maskintimmar 8

Undersökt yta 110 m²

Projektansvarig Per Sarnäs
Uppdragsgivare Rebecca Nannsjö & Jimmy Törnqvist

Tidigare undersökningar Arkeologisk förundersökning

Kostnader

Projektledning/administration: 1 300:-
Fältarbete: 16 800:-
Rapport: 22 400:-
Fyndtvätt: 1 400:-
Tryck: 1 000:-
RTK-GNSS: 3 800:-
Resor: 720:-
Grävmaskin: 8 400:-
Summa: 54 520:-

Summa, faktisk: 54 520:-
Summa, beslutad: 62 300:-

Bilagor

Bilaga 1

Anläggningslista för arkeologisk förundersökning

Anl. nr	Anl. typ	Fyllning	ø x dj (m)	Övrigt	Grävd (%)
Anl. 1	Stolphål	Brungrå lerig silt	0,44 x 0,20		100
Anl. 2	Stolphål	Brungrå lerig silt	0,54 x 0,12		50
Anl. 3	Ugn	Rostfärgad bränd silt	? x 0,35		25
Anl. 4	Ugn	Ljust rostfärgad bränd silt	0,94 x 0,10	Endast sektion	5
Anl. 5	Stolphål	Brungrå lerig silt	0,29 x 0,15		100
Anl. 6	Stolphål	Brungrå lerig silt	0,16 x 0,08		100
Anl. 7	Stolphål	Brungrå lerig silt	0,24 x 0,20		100
Anl. 8	Stolphål	Brungrå lerig silt	0,32 x 0,22		50
Anl. 9	Stolphål	Brungrå lerig silt	0,19 x 0,06		50
Anl. 10	Stolphål	Brungrå lerig, svartgrå, beige silt	0,36 x 0,26		50
Anl. 11	Stolphål	Brungrå lerig silt	0,24 x 0,12		50
Anl. 12	Stolphål	Brungrå lerig silt	0,22 x 0,14		50
Anl. 13	Stolphål	Brungrå lerig silt	0,32 x 0,16		50
Anl. 14	Stolphål	Brungrå lerig silt	0,24 x 0,19		50

Bilaga 2

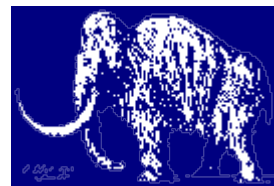
Anläggningslista för arkeologisk slutundersökning

Anl. nr	Anl. typ	Fyllning	ø x dj (m)	Övrigt	Grävd (%)
Anl. 1	Stolphål	Gråbrun silt	0,32 x 0,13		50
Anl. 2	Stolphål	Ljust gråbrun silt	0,36 x 0,06	Rumpkaket	50
Anl. 3	Stolphål	Ljust gråbrun silt	0,16 x 0,08		50
Anl. 4	Stolphål	Gråbrun silt, stensatt	0,80 x 0,53	Tegel, spik	50
Anl. 5	Stolphål	Svartgrå silt	0,32 x 0,10	Spik	100
Anl. 6	Stolphål	Svartgrå silt	0,16 x 0,08		50
Anl. 7	Grop	Ljust gråbrun silt	1,50 x 0,40	Keramik, flintavslag	50
Anl. 8	Dike	Gråsvart silt	5,8 x 0,36		5
Anl. 9	Stolphål	Gråbrun silt	0,62 x 0,5	Spik, djurben	50
Anl. 10	Stolphål	Gråbrun silt	0,36 x 0,16		50
Anl. 11	Stolphål	Gråbrun silt	0,36 x 0,13		50
Anl. 12	Stolphål	Gråbrun silt	0,41 x 0,24	Djurben	50
Anl. 13	Stolphål	Gråbrun silt	0,36 x 0,14		50
Anl. 14	Stolphål	Gråbrun silt	0,33 x 0,18		50
Anl. 15	Stolphål	Gråbrun silt, stensatt	0,72 x 0,35		50

LUNDS
UNIVERSITET

Geologiska Institutionen
Laboratoriet för ^{14}C -datering
Sölvegatan 12, Geocentrum II
223 62 LUND
Tel. 046/2227856 Fax 046/2224830

Department of Geology
Radiocarbon Dating Laboratory
Sölvegatan 12, Geocentrum II
S-223 62 LUND
Sweden

Per Sarnäs
Skånearkeologi
Midgårdsgatan 3, 216 19 Malmö

Dateringsattest

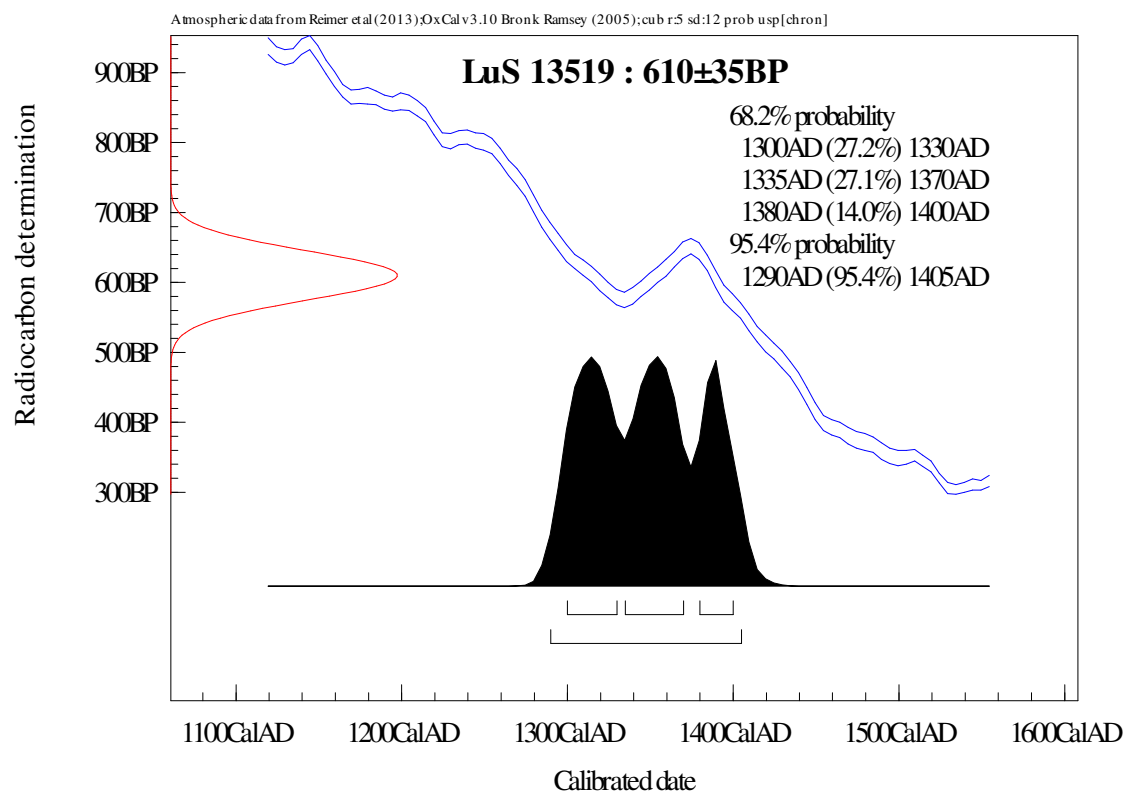
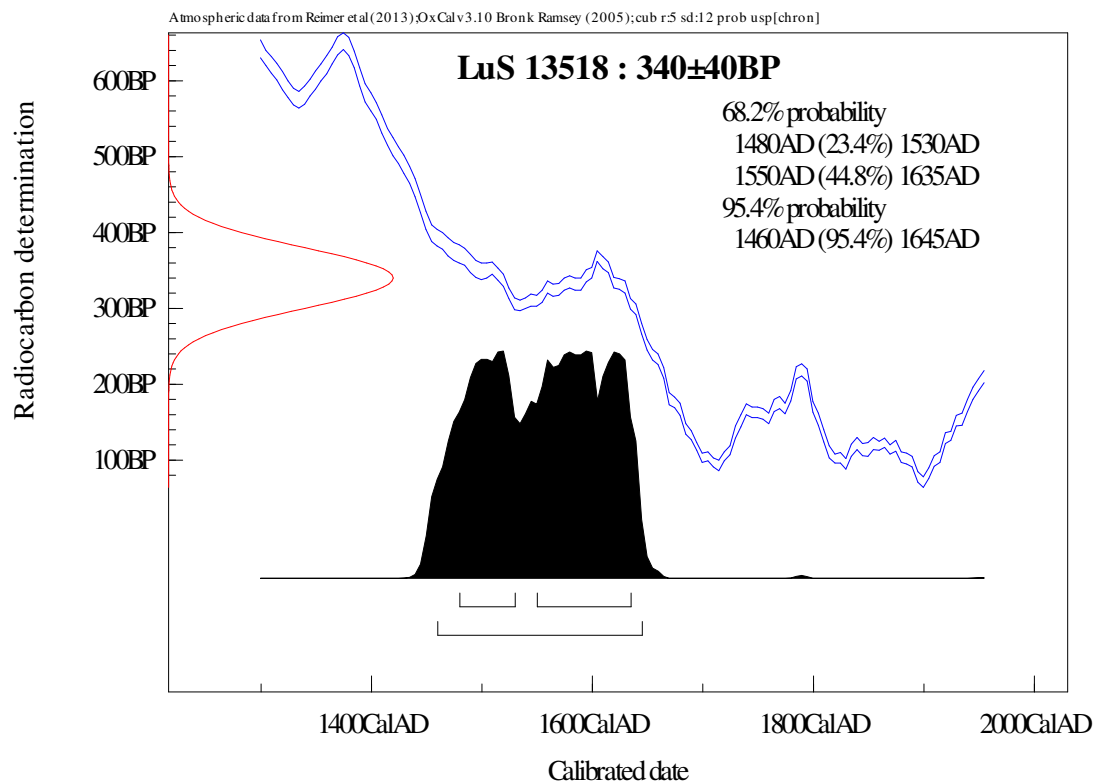
Provets benämning	Lab no	Erhållen ^{14}C -ålder BP	Provmgd (mg C)	Förbehandling
Bodarp 9:37 Anl 1	LuS 13518	340 $\pm$ 40	1,7	HCl, NaOH
Bodarp 9:37 Anl 7	LuS 13519	610 $\pm$ 35	1,7	HCl, NaOH

Beräkningen av ^{14}C -åldern är baserad på halveringstiden 5568 år. Resultaten är givna i antal år före 1950 (^{14}C -ålder BP). I osäkerhetsangivelsen innefattas statistiskt åtkomliga bidrag från mätningen av prov, standard och bakgrund. Som standard användes enligt internationell överenskommelse 95% av aktiviteten hos NBS oxalsyre-standard. Alla ^{14}C -åldrar är ^{13}C -korrigerade för avvikelser från överenskommet standardvärde på $^{13}\text{C}/^{12}\text{C}$ - förhållandet. Kol-14 åldern måste översättas till kalibrerade kol-14 år genom att använda antingen IntCal13 (för terrestra prover) eller Marine13 (för marina prover). För ytterligare information hänvisas till Radiocarbon Vol 55, nr4, 2013.

Lund 2018-06-20

Anne Birgitte Nielsen

Mats Rundgren

ARKEOBOTANISK ANALYS

BODARP, TRELLEBORGS KOMMUN, SKÅNE

BESTÄLLARE: SKÅNEARKEOLOGI
ANALYS: STEFAN GUSTAFSSON

Inledning

På uppdrag av Skånearkeologi har Arkeologikonsult utfört en arkeobotanisk analys av fyra prover. Proverna tog i samband med en arkeologisk undersökning i Bodarp, Trelleborgs kommun i Skåne. Proverna har floterats av Skånearkeologi.

Syftet med analysen var dels att utvärdera materialets informationspotential och dels att välja ut lämpligt material för ^{14}C -analys.

Metod

Proverna analyserades under mikroskop med en förstoring av 4 till 600 gånger. Vid artbestämningen användes referenssamling och bestämningslitteratur (Berggren 1969/1981, Digital Seed Atlas of the Netherlands, Jacomet 2006, Schweingruber 1978/ 1990, www.woodanatomy.ch).

Resultat

Proverna innehöll dels förkolnade sädeskorn och del varierad mängd träkol (figur 1). I de fall proverna saknade förkolnad växtmakrofossil gjordes vedartsanalys. Val av daterbart material framgår av figur 1.

Anl-nr	1	7	8	10
Rötter	++		+	
Mängd kol	+++	++	+	++
Odlade växter				
Skalkorn	3	1		
Råg	2	3		
Fragmenterad säd	8	4		
Urval ^{14}C	Korn/råg	Korn/råg	Björk	Ek
Vedart				
Björk			X	
Ek				X
Tall			X	
Obestämt kol			X	

Figur 1. Innehåll av växtmakrofossil och träkol i analyserade anläggningar.
+ enstaka bitar, ++ god förekomst, +++ riklig förekomst

Råg tyder på en relativ datering av materialet till perioden efter 400 e.Kr. Under perioden 550 f.Kr. till 400 e.Kr. bestod åkerbruket främst av skalkornsodling som ibland kompletterades med någon vete-sort. Under perioden 400 till 600 e.Kr införs rågen och med den även ett nytt odlingssystem. Systemet med vår- och höstsädd finns på de mer välbeställda gårdarna, där man sådde skalkorn om våren och råg om hösten. Detta system behöver inte betyda tresäde utan skalkornet hann mogna och skördas innan det var dags att så råg utan mellanliggande träda.

Litteratur

BERGGREN, G. 1969. *Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions*. Part 2: Cyperaceae. Swedish natural Science Research Council, Stockholm.

BERGGREN, G. 1981. *Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions*. Part 3: Salicaceae–Cruciferae. Swedish Museum of natural History, Stockholm.

Hemsida, Digital Seed Atlas of the Netherlands:
<http://seeds.eldoc.ub.rug.nl/?pLanguage=en>

JACOMET, S. 2006. Identification of cereal remains from archaeological sites. Archaeobotany Lab, IPAS, Basel University. Opublicerat kompendium.

SCHWEINGRUBER, F. H. 1978. *Microscopic Wood Anatomy*. Structural variability of stems and twigs in recent and subfossil woods from Central Europe. Zug, Switzerland.

SCHWEINGRUBER, F. H. 1990. *Anatomy of European woods*. Paul Haupt förlag, Bern, Stuttgart, Wien.

Hemsida, wood anatomy of Central European species:
www.woodanatomy.ch

